

Synthese van de synodale gesprekken in het Aartsbisdom Utrecht in de 2^e fase van de Bisschoppensynode 2021 - 2024 voor een synodale Kerk

In dit document wordt op basis van de ingediende verslagen een samenvatting gegeven van de 62 gesprekken die in maart en april 2024 in het kader van de Bisschoppensynode in het Aartsbisdom Utrecht gevoerd zijn in 24 parochies en in vergaderingen van de priesterraad en het oecumenische FUGO-beraad. Ruim 630 personen namen aan deze gesprekken deel. De 4 voorgestelde thema's kwamen in 13 parochies aan bod, in 2 parochies 3 thema's, in 3 parochies 2 thema's en in 4 parochies 1 thema. De synodale gesprekken werden zeer gewaardeerd; het luisteren naar elkaar werkte verbindend.

Thema 1: Verdieping van ons gedoopt-zijn als basis voor ons Kerk-zijn

Een missionaire gemeenschap is een gemeenschap van bewuste gedoopten. Lang lag de nadruk op de gewijde ambten; in een missionaire Kerk ligt de nadruk op het gedoopt zijn. Maar hoe gedoopt zijn de basis is van het Kerk zijn, is niet voor ieder inzichtelijk. Door het doopsel worden we opgenomen in de Kerk, maar het is geen sleutel tot kerkbetrokkenheid. Wie als zuigeling gedoopt werd, maakte geen bewuste keuze voor het doopsel. Bij de eerste communie en het vormsel werd men meer ontvankelijk, maar vooral de geloofsopvoeding in gezin, school en Kerk bleek van groot belang voor de verdieping van het geloof. En persoonlijke gebeurtenissen zoals ziekte, verlies van naasten of juist vreugdevolle momenten hebben het geloof meer kracht en diepgang gegeven. Men is blij de Kerk als anker in het leven te hebben gevonden. Maar niet in ieders leven heeft het doopsel zo'n duidelijke werking.

Om het besef van het gedoopt zijn te verdiepen en de doop te ervaren als begin van een nieuw leven met Christus in de gemeenschap van de Kerk is een doorgaande en motiverende catechese nodig. Aanbevolen wordt gezinnen te ondersteunen bij de gelovige vorming van hun kinderen. Vieringen en gezamenlijk gebed, zoals de rozenkrans, gespreksavonden en andere activiteiten dragen bij aan de onderlinge verbinding en de groei van de persoonlijke relatie met God, die van ons houdt. Om aan verschillende behoeften van de gelovigen tegemoet te komen zijn verschillende vormen van vieren en bijeenzijn nodig, zodat ieder kan groeien in het leerling van Jezus zijn. Met het oog op degenen die een tijd lang een veel lossere band met de Kerk hebben, wordt de vraag gesteld of er ook een vorm gevonden zou kunnen worden om zich op latere leeftijd opnieuw met de Kerk te "verbinden".

Thema 2: Vorming in een missionaire Kerk

Men voelt de uitdaging om missionair te zijn, om mensen actief te verwelkomen in de Kerk, 'de vlam te laten spreken' en de vriendschapsband met God en Jezus te laten zien. Maar niet iedereen voelt zich daarvoor voldoende toegerust. Er is veel behoefte aan vorming; om geloof uit te dragen en te getuigen van de waarde van geloof in je persoonlijk leven heb je woorden nodig. Kennis van de bijbel en de traditie geeft bovendien meer diepgang aan je geloofsleven en helpt de betekenis voor onze tijd te verstaan. Er is behoefte aan vorming in verschillende vormen, zoals bijbelgroepen, lezingen en reizen. De schoonheid van de muziek is een brug naar de Kerk. Kunst kan ook benut worden als uitgangspunt voor het geloofsgesprek. Er is behoefte aan bijeenkomsten, waarbij gelovigen elkaar kunnen ontmoeten en over geloof kunnen spreken en saamhorigheid ervaren. Een goed woord kan voor mensen een bron van leven ontsluiten. Daarbij is de basishouding van luisteren van belang om open te staan voor elkaar, elkaars verhalen te horen en ruimte te maken voor de stem van de Geest.

Kinderen en jonge mensen die van huis uit geen geloofsopvoeding hebben gehad, staan vaak open voor het geloof. Hun onbevangenheid en leergierigheid stimuleren ouders en catecheten tot eigen bezinning op het geloof. Nieuwe katholieken brengen nieuw elan in de Kerk; zij zijn nieuwsgierig in hun zoektocht naar geloof en zingeving. Jonge ouders hebben ondersteuning nodig: zij hebben veelal

weinig basiskennis van het geloof. In parochies is er soms minder aandacht voor jongeren en jongvolwassenen. Als Kerk moeten we meer inhaken op wat er onder hen leeft. Is er voldoende aandacht voor hun levens- en zingevingsvragen? En is er voldoende oog voor de verschillen tussen jongeren? Sommigen hebben behoefte aan gesprek; andere waarderen juist de rituelen; weer anderen willen dat in de Kerk vooral de liefde centraal staat. Aanbevolen wordt om jongerenactiviteiten veelal boven-parochieel te organiseren, omdat grotere groepen aanstekelijk werken.

Van groot belang is dat katholieken zich laten zien in de maatschappij. Wees niet bang om voor je geloof uit te komen. Reageer als Kerk op wat er in de samenleving gebeurt. Laat de relevantie van het Evangelie voor hedendaagse thema's zien. In een samenleving waarin contacten vaak vluchtig zijn, hebben parochie en caritas een verbindende taak. Maak zichtbaar hoe gelovigen zich geroepen weten tot dienst aan vluchtelingen en armen en bezoek aan ouderen en zieken. Onderhoud actief de band met de katholieke school. Benut de kansen die daar liggen om kinderen in aanraking te brengen met het katholieke geloof, katholieke gebruiken en waarden als barmhartigheid. Uitnodigende positieve communicatie is van veel belang voor de toekomst van Kerk en geloof. We willen vindbaar zijn voor mensen. Maak meer gebruik van *social media* om te laten zien wat we doen. Laat je zien door op zondag voor de kerk koffie te drinken of een markt te houden. Wees creatief in het type kerkelijke activiteiten dat je organiseert. Organiseer events. En heb aandacht voor de katholieke waarden die aanwezig zijn bij gesecculariseerde mensen.

Voor een missionaire en verwelkomende Kerk zijn geleefde voorbeelden van geloof van groot belang. Laat de vreugde van het geloof meer zien. Een blijde viering geeft energie! Missionair zijn geeft voldoening en vreugde. Vluchtelingen en mensen met een migratieachtergrond brengen vaak moed, hoop en levensvreugde mee in onze kerken.

Om missionair te zijn moeten gewijden en leken samen optrekken. We kunnen dit niet alleen; als Lichaam van Christus moeten we samen de missie van de Kerk verder brengen. Benut de talenten van de parochianen. Geef ruimte aan het getuigenis van leken. Investeer in parochiële denktanks en gespreksgroepen van ambtsdragers en parochianen die elkaar voeden en ideeën aandragen.

Thema 3: Deelname aan een verwelkomende Kerk

In de gesprekken over de thema's 2 en 3 was er overlap. Punten die reeds eerder beschreven zijn, zoals de relatie met de katholieke school, de aansluiting bij de leefwereld van jongeren, het inspelen op actuele maatschappelijke thema's en de zichtbaarheid van de Kerk, worden hier niet hernomen.

De parochianen die deelnamen aan de synodale gesprekken, voelen zich over het algemeen welkom in de kerk. Ze ervaren de parochie als warm. Nieuwe mensen worden welkom geheten. Er is aandacht voor elkaar. Het welkom bij de deur op zondag doet veel met mensen! Zowel jong als oud wil gekend zijn. Als men zich niet welkom voelt, komt dat vaak voort uit starheid en een focus op uiterlijkheden. Men ervaart een spanning tussen de gedeelde wens een gastvrije en verwelkomende gemeenschap te zijn en de kerkelijke regels en morele standpunten inzake seksuele diversiteit. Als iedereen bij God welkom is, moet dat gevolgen hebben voor kerkelijke regels, zo wordt gesteld. Schrik niet af met regels, maar stel de liefde van Christus centraal; liefde overwint alles en aanvaardt alles. De Kerk moet een veldhospitaal zijn, waar mensen op verhaal kunnen komen, i.p.v. dat mensen de maat wordt genomen. Laat er ruimte zijn voor verschillen in geloofsbeleving. Geef ruimte aan ieders talenten. Dat verrijkt de Kerk. Heb oog voor het eigen geweten, getoetst aan de bijbel. Oordeel niet voordat je weet wat de ander te zeggen heeft. Sta open voor de heilige Geest. Verwelkom mensen van allerlei achtergronden. Een sterke geloofsgemeenschap laat vele talenten bloeien.

Aanbevolen wordt om kleine gemeenschappen binnen de grote parochie te vormen. Kleine groepen versterken de onderlinge band, waardoor de gemeenschap als geheel wordt versterkt.

Stel kerken open voor wie rust en bezinning zoeken of een kaarsje willen opsteken.

Zoek toenadering tot mensen die de Kerk niet kennen. Zoek ook de oecumene op. Neem als Kerk meer initiatief om het gesprek aan te gaan met mensen met andere culturele en religieuze achtergronden. Leef dit voor, zodat iedere gelovige weet dat bruggen bouwen bij het gelovige leven hoort.

Thema 4: Vrouwen in het leven en de zending van de Kerk

Nadrukkelijk leeft het besef dat de Kerk in sterke mate door vrouwen gedragen wordt. Vrouwen verrichten vele taken in de parochie, onder meer in de catechese, de caritas en het parochiebestuur. De grote bijdrage van vrouwen in de Kerk dient meer gewaardeerd te worden. Ook dient er aandacht te zijn voor de pijn van vrouwen die zich door het optreden van mannen in de Kerk gekwetst voelen.

In deze tijd hebben vrouwen en mannen elkaar nodig om het geloof door te geven. Daarbij past een gelovige bezinning op het gegeven dat de Kerk bestaat uit 'ons'. Mannen en vrouwen hebben gelijke waardigheid. Ze zijn geschapen naar het beeld van God. Jezus behandelde vrouwen als gelijkwaardig aan mannen. Als er geen vrouwelijke leerlingen waren geweest, was de verrijzenis waarschijnlijk nooit ontdekt. Vrouwen als Debora en Catharina van Siena en andere heilige vrouwen kunnen tot voorbeeld dienen. Om de positie van de vrouw in de Kerk te versterken wordt aanbevolen meer naar elkaar te luisteren in vertrouwen en om meer samen te werken met andere kerkgenootschappen.

Nadrukkelijk wordt gevraagd om een grotere rol en een betere zichtbaarheid van vrouwen in de Kerk. De bestaande mogelijkheden in de Kerk kunnen beter benut worden: nodig vrouwen actief uit tot functies die nu vooral door mannen vervuld worden. Geef meer vrouwen bestuurlijke functies, bijvoorbeeld in parochiële leiderschapsteams zoals James Mallon die voorstelt. Stel vrouwen aan in de priesteropleiding en besteed in de opleiding meer aandacht aan de rol van de vrouw in de Kerk.

Tevens wordt gevraagd om nieuwe mogelijkheden voor vrouwen in de Kerk. Pastorale functies die door niet-gewijden vervuld kunnen worden, zouden een officiële erkenning kunnen krijgen. En de diakenwijding zou voor vrouwen moeten openstaan. Daarover wordt al zo lang gesproken; laat de Kerk niet langer wachten en stappen zetten. Het zal het aanzien van de Kerk naar buiten aanzienlijk verbeteren. De wereld rondom ons heeft veel stappen gezet om vrouwen en mannen gelijkwaardig te laten werken; de Kerk blijft achter. Mensen haken af bij deze voortdurende onevenwichtigheid.

Velen stellen dat vrouwen geroepen kunnen worden tot het priesterschap. Waarom zou een vrouw geen goede katholieke priester of bisschop kunnen zijn? Sommigen handhaven dat het priesterschap voorbehouden is aan mannen. Typerende eigenschappen van de pastor, zoals mensen kennen, aansluiten bij hun gaven, omzien naar de ander, zorgzaam zijn, mensen verbinden, kunnen misschien eerder als 'vrouwelijke' eigenschappen aangemerkt worden dan als mannelijke.